

**Zasady Oceniania
z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE
w Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II
w Mikuszowicach**

I. Ocenie podlegają:

- 1 Odpowiedzi ustne. Obowiązuje materiał z trzech ostatnich lekcji.
- 2 Sprawdziany. Zapowiadane są przynajmniej tydzień przed terminem, a zakres podlegający kontroli określa nauczyciel. Sprawdzian poprzedza lekcja powtórzeniowa.

Uczniowi podczas pracy pisemnej zobowiązani są pracować samodzielnie; uczeń odpisujący na sprawdzianie lub konsultujący się z innymi uczniami bezwzględnie otrzymuje ocenę niedostateczną, a nauczyciel nie sprawdza jego pracy pisemnej.

Prace pisemne (sprawdziany, testy, kartkówki) oceniane są według następującej skali:

100%	ocena celująca
99% - 91%	ocena bardzo dobra
90% - 75%	ocena dobra
74% - 51%	ocena dostateczna
50% - 35%	ocena dopuszczająca
34% - 0%	ocena niedostateczna

Sprawdziany oddawane są uczniom do wglądu na lekcji z wiadomością zwrotną (pisemną lub ustną) i oceną do dwóch tygodni.

Jeśli w umówionym terminie sprawdzian nie został napisany, gdyż lekcja nie odbyła się (z różnych przyczyn), to sprawdzian powinien zostać pisany na najbliższej lekcji. O przełożeniu go na inny termin decyduje nauczyciel.

Uczeń nieobecny na lekcji, na której klasa pisała pracę pisemną, pisze pracę na kolejnej lekcji lub w innym terminie po uzgodnieniu z nauczycielem.

3 Kartkówki.

Kartkówki mogą być niezapowiedziane przez nauczyciela i obejmują materiał z trzech ostatnich lekcji. Uczeń odpisujący na kartkówce lub konsultujący się z innymi uczniami bezwzględnie otrzymuje ocenę niedostateczną, a nauczyciel nie sprawdza jego pracy pisemnej. Kartkówki oddawane są uczniom z wiadomością zwrotną (ustną lub pisemną) i oceną do dwóch tygodni.

4 Zadania domowe.

Każdy brak zadania domowego jest odnotowany. W przypadku nagminnego zapominania zadań (4x lub 4x"-.,) nauczyciel może sprawdzić wymagane umiejętności w inny sposób (odpowiedź ustna, kartkówka).

5 Karty pracy w tym praca z mapą

Uczeń jest zobowiązany uzupełniać karty zadań samodzielnie lub pod opieką nauczyciela. Za uzupełnione karty pracy uczeń otrzymuje plus lub ocenę. Każdy brak karty pracy otrzymaniem minusa lub oceny. Plusy i minusy są przeliczane na ocenę cząstkową w sposób podany w punkcie 6.

6 Aktywność i praca na lekcji.

Uczeń za pracę na lekcji otrzymuje plusy i minusy, które są przeliczane na ocenę cząstkową wg wzoru:

++++ cel lub bdb (zależności od zaangażowania i prezentowanych treści)

+++ db

++ dst

+ dop

Każdy otrzymany minus należy poprawić, w przeciwnym razie nauczyciel może sprawdzić wymaganą wiedzę w innej formie np. odpowiedź ustna i wystawić ocenę cząstkową.

7 Systematyczność.

Nauczyciel może ocenić systematyczność pracy ucznia na śródrocze i koniec roku szkolnego przy ustalaniu oceny śródrocznej i rocznej.

8 Udział w konkursach.

Za udział w konkursach, akcjach o tematyce obywatelskiej/ekonomicznej uczeń otrzymuje w zależności od osiągniętych sukcesów od jednego do czterech plusów, bądź ocenę cząstkową. Laureaci konkursów kuratorskich otrzymują na koniec roku ocenę wyższą o stopień od oceny będącej wynikiem pracy na lekcjach.

9 Nieprzygotowanie.

Uczeń może zgłosić dwa razy nieprzygotowanie do lekcji w ciągu jednego półrocza.

10 Prezentacje, plakaty, makiety, projekt, itp.

Prace wykonane w domu oceniane są na czterech płaszczyznach: zgodność z tematem, wartość merytoryczna, sposób prezentowania pracy przez ucznia (wypowiedź samodzielna, czytanie tekstu z plakatu, itd.), ogólny wyraz artystyczny i estetyka.

II. Poprawa ocen

Ocenę można zawsze poprawić:

- ocenę ze sprawdzianu można poprawić pisemnie bądź ustnie (decyduje nauczyciel) z materiału obowiązującego na sprawdzian w terminie ustalonym przez nauczyciela;
- ocenę z odpowiedzi ustnej, kartkówki, aktywności na lekcji można poprawić ustnie przygotowując się na bieżąco z trzech ostatnich lekcji;
- zadania domowe lub karty pracy należy uzupełnić i przedstawić nauczycielowi na kolejnej (najbliższej) lekcji po otrzymaniu oceny niedostatecznej. Inny termin jest możliwy po ustaleniu z nauczycielem.

III. Ocena śródroczna i roczna

Ocena śródroczna i roczna jest ustalana na podstawie ocen cząstkowych. Przy ustalaniu oceny śródrocznej i rocznej nauczyciel bierze pod uwagę poza ocenami cząstkowymi, zaangażowanie ucznia na lekcji oraz jego systematyczność i stosunek do przedmiotu.

IV. Informacja o ocenach

Uczeń otrzymuje informację o ocenie ustnie. Nauczyciel uzasadnia ocenę pisemnie na wniosek złożony na piśmie przez ucznia lub rodzica, w terminie 1 tygodnia, na który odpowiada w ciągu 1 tygodnia.

I. Ogólne kryteria oceniania osiągnięć uczniów:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:

- wykazuje szczególne zainteresowanie przedmiotem oraz literaturą popularnonaukową i specjalistyczną zgodną z omawianą na zajęciach problematyką,
- potrafi dokonać trafnej konfrontacji teorii z praktyką i wyciągnąć prawidłowe wnioski,
- swobodnie i poprawnie posługuje się terminologią fachową przy omawianiu zjawisk i procesów społeczno-politycznych, samodzielnie je interpretuje, ocenia i uzasadnia,

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania i kryteria na ocenę dobrą, a ponadto:

- ma bogate wiadomości i wykazuje zainteresowanie przedmiotem oraz literaturą popularnonaukową dotyczącą omawianych treści,

- umie samodzielnie poszukiwać informacji w różnych źródłach i je selekcjonować,
- właściwie interpretuje nowe sytuacje i zjawiska, w sposób twórczy rozwiązywać problemy,
- umie oceniać otaczającą rzeczywistość społeczno-polityczną zgodnie z przyjętymi kryteriami wartości,
- kieruje pracą zespołu rówieśników,
- samodzielnie i poprawnie interpretuje wykresy, dane statystyczne, mapy i inne środki poglądowe,

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania i kryteria przyjęte na ocenę dostateczną, a ponadto:

- wykazuje się szczegółową wiedzą pochodzącą ze źródeł podstawowych (podręcznik, lekcja),
- zna omawianą na lekcjach problematykę oraz w sposób logiczny i spójny ją prezentuje,
- rozumie omawiane treści i potrafi je wytłumaczyć innym,
- rozumie związki przyczynowo-skutkowe występujące w życiu społecznym, gospodarczym i politycznym,
- uogólnia i formułuje wnioski,
- zajmuje stanowisko w kwestiach spornych i potrafi bronić swoich poglądów na forum klasy,
- poprawnie i sprawnie wykonuje ćwiczenia i zadania,
- wykazuje zainteresowanie omawianą na zajęciach problematyką.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- rozumie polecenia i instrukcje,
- zapamiętał podstawowe wiadomości dla danego działu tematycznego i samodzielnie je prezentuje,
- rozumie omawiane zagadnienia,
- dokonuje selekcji i porównania poznanych zjawisk,
- samodzielnie i poprawnie wykonuje proste ćwiczenia i zadania,
- umie wykorzystać zdobytą wiedzę w praktyce,
- aktywnie uczestniczy w pracach i zadaniach zespołowych,
- systematycznie prowadzi zeszyt przedmiotowy, ma w nim zapisane treści z lekcji, wykonane ćwiczenia i prace domowe.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania nieco poniżej wymagań podstawowych, tj.:

- częściowo rozumie polecenia nauczyciela,
- zapamiętał wiadomości konieczne do elementarnej orientacji w treściach danego działu tematycznego i z pomocą nauczyciela potrafi je odtworzyć,
- poprawnie, z pomocą nauczyciela, rozpoznaje, nazywa i klasyfikuje poznane pojęcia, zjawiska, procesy, dokumenty, postacie życia publicznego,
- wykonuje samodzielnie lub z pomocą nauczyciela proste ćwiczenia i polecenia,
- współpracuje w zespole przy wykonywaniu zadań, prowadzi zeszyt przedmiotowy, ale zdarzają się luki w zapisach lekcji i pracach domowych.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej przedmiotu nauczania w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu
- nie jest w stanie rozwiązać lub wykonać zadań o niewielkim (elementarnym) stopniu trudności.

Przedmiotowy system oceniania. Wiedza o społeczeństwie. Klasa 8

AUTORZY: Piotr Krzesicki, Piotr Kur

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
DZIAŁ I. CZŁOWIEK, GRUPY SPOŁECZNE, RODZINA							
1.	Człowiekiem jestem...	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi wymienić czynniki, które kształtują człowieka jako jednostkę. Wie, czym się zajmuje przedmiot wiedza o społeczeństwie. Wie, czym są komunikaty werbalne i niewerbalne. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi podać przykłady nauk humanistycznych. Rozumie zasady komunikowania się i je stosuje. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia elementy osobowości człowieka. Zna znaczenie słowa asertywność. Wie, jak przygotować samodzielnie prezentację i publicznie ją przedstawić. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi wymienić i opisać dziedziny humanistyki, które tworzą wiedzę o społeczeństwie. Opisuje elementy osobowości człowieka i określa, jak wpływają na różnorodność ludzi. Potrafi wskazać zachowania asertywne. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje najważniejsze zasady skutecznego komunikowania się. Potrafi samodzielnie przygotować autoprezentację. 	I. 2) 5)
2.	Człowiek jako istota społeczna	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia najważniejsze potrzeby człowieka. Wymienia kilka przykładów ról społecznych, które odgrywa. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi wskazać przykłady potrzeb pierwotnych – biologicznych oraz wtórnych – psychicznych i społecznych. Wyjaśnia pojęcie socjalizacja. Wie, czym są: interakcja i więzi społeczne. 	<ul style="list-style-type: none"> Charakteryzuje człowieka jako istotę społeczną i podaje stosowne przykłady. Wymienia różne rodzaje więzi społecznych. Wie, jaką funkcję pełnią role społeczne. 	<ul style="list-style-type: none"> Charakteryzuje potrzeby ludzkie z uwzględnieniem ich podziału. Wyjaśnia, jaką funkcję pełni społeczeństwo w procesie socjalizacji. Charakteryzuje różne rodzaje więzi społecznych. Potrafi wskazać, jak poszczególne grupy wpływają na odgrywane przez nas role społeczne. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje rolę więzi społecznych w budowaniu relacji społecznych. Opisuje człowieka jako istotę społeczną, używając poznanych pojęć. 	I. 1)

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
3.	Zbiorowości i grupy społeczne	<ul style="list-style-type: none"> Wie, czym są zbiorowości społeczne. Wie, czym są normy grupowe. 	<ul style="list-style-type: none"> Wie, czym są grupy społeczne. Dokonuje podziału grup społecznych na formalne i nieformalne, pierwotne i wtórne, duże i małe. Wskazuje przyczyny powstawania konfliktów. 	<ul style="list-style-type: none"> Zna sposoby rozwiązywania konfliktów. Wie, jakimi metodami można osiągnąć kompromis. 	<ul style="list-style-type: none"> Charakteryzuje wybrane zbiorowości społeczne. Potrafi określić rolę zbiorowości w życiu społecznym. Charakteryzuje różne sposoby podjmowania decyzji w grupie oraz wskazuje ich dobre i złe strony. Wymienia najważniejsze rodzaje konfliktów. 	<ul style="list-style-type: none"> Charakteryzuje różne grupy społeczne, wskazując ich specyficzne cechy. Określa, jaką rolę odgrywają różne grupy społeczne. Wskazuje sposoby rozwiązania prostego konfliktu interpersonalnego na drodze kompromisu. 	I. 3) 4) 5) 6)
4.	Rodzina jako najważniejsza grupa społeczna	<ul style="list-style-type: none"> Wie, jaką rolę w społeczeństwie odgrywa rodzina. Potrafi wymienić wartości ważne dla rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje rodzinę jako grupę społeczną. Wie, czym są rodziny dwupokoleniowe i wielopokoleniowe; rozumie, na czym polega rola rodziców i osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi wymienić akty prawne, które opisują rodzinę. Zna prawa i obowiązki rodziców i dzieci. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia i opisuje podstawowe funkcje pełnione przez rodzinę. Analizuje wartości ważne dla rodziny. Opisuje prawa i obowiązki rodziców i dzieci. Zna współczesne typy rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> Analizuje wpływ, jaki rodzina wywiera na dzieci. 	II. 1) 2)
5.	Jak funkcjonują gospodarstwa domowe. Budżet domowy	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi poprawnie określić najważniejsze wydatki i dochody gospodarstwa domowego. 	<ul style="list-style-type: none"> Zna i rozumie zasady racjonalnego gospodarowania budżetem domowym. Rozumie pojęcie deficyt budżetowy i wie, jak uniknąć deficytu budżetowego. 	<ul style="list-style-type: none"> Umie wyjaśnić rolę i znaczenie gospodarstwa domowego w gospodarce państwa. Potrafi zaplanować i rozpiścić zrównoważony budżet. 	<ul style="list-style-type: none"> Przedstawia rolę rodziców i osób starszych w rodzinie oraz umie skorzystać z ich doświadczenia pomocnego podczas projektowania budżetu. 	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia, że współdziałanie w planowaniu budżetu jest przejawem postawy obywatelskiej i patriotycznej. Rozwijają postawę odpowiedzialności i przedsiębiorczości w codziennym życiu gospodarstwa domowego. 	II. 3) 4) IX. 1)

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
DZIAŁ II. SPOŁECZNOŚĆ SZKOLNA, LOKALNA I REGIONALNA							
6.	Samorząd szkolny	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi scharakteryzować klasę szkolną, pozalekcyjne koło zainteresowań. Opisuje życie społeczności szkolnej. 	<ul style="list-style-type: none"> Zna strukturę polskiego systemu edukacyjnego. Wskazuje najważniejsze prawa, jakie ma samorząd szkolny. 	<ul style="list-style-type: none"> Wie, czym jest samorządność, podaje przykłady rodzajów samorządów. Podaje najważniejsze zasady wyboru samorządu szkolnego. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje, co najmniej kilka ważnych funkcji, które pełni szkoła. Opisuje funkcje szkoły w systemie edukacji. Charakteryzuje strukturę polskiego systemu edukacyjnego. Podaje, jaką rolę w życiu społeczności szkolnej odgrywa samorząd. Charakteryzuje działania samorządu uczniowskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> Uzasadnia znaczenie samorządności w państwie. Wyjaśnia, na przykładzie wyborów do organów samorządu szkolnego, stosowanie procedur demokratycznych w życiu szkoły oraz grup, w których uczestniczy. 	III. 1) 2)
7.	Prawa i obowiązki ucznia	<ul style="list-style-type: none"> Zna prawa i obowiązki ucznia. Rozpoznaje przypadki łamania praw ucznia w swoim otoczeniu. 	<ul style="list-style-type: none"> Zna prawa i obowiązki pracowników szkoły. Zna instytucje zajmujące się ochroną praw ucznia. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi wskazać, z jakich aktów prawnych wynikają prawa ucznia. Wymienia akty prawa szkolnego, w których zapisane są jego prawa. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje i opisuje źródła praw ucznia. Potrafi opisać sytuacje szkolne, w których występują przykłady praw i obowiązków szkolnych. Potrafi określić w konkretnych przypadkach, jakie prawa ucznia są naruszane. Przedstawia sposoby dochodzenia praw, które zostały naruszone. 	<ul style="list-style-type: none"> Dostrzega zależność między godnością ludzką a prawami ucznia, które mu przysługują. 	III. 3)
8.	Planujemy dalszą edukację szkolną i karierę zawodową	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi dokonać oceny swoich umiejętności i zainteresowań zawodowych. 	<ul style="list-style-type: none"> Zna perspektywy rynku pracy i umie wskazać branże i zawody przyszłości oraz branże i zawody sztytkowe. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi przygotować plan kariery edukacyjnej i zawodowej. 	<ul style="list-style-type: none"> Rozumie korzyści, jakie przynosi efektywna współpraca oraz zna w praktyce różne formy współpracy w grupie i zespole klasowym. 	<ul style="list-style-type: none"> Rozwija postawę przedsiębiorczą i rozumie jej znaczenie przy wyborze kierunku dalszego kształcenia i wyborze drogi zawodowej. 	I. 3) 4) III. 4) 5) IX. 3)

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
				<ul style="list-style-type: none"> Rozumie, czym jest rynek pracy i jakie stawia oczekiwania względem pracowników. Umie pracować w grupie podczas dokonywania analizy rynku pracy i planowania kariery zawodowej. 	<ul style="list-style-type: none"> Rozumie, czym jest wolontariat, i jak doświadczenie w nim zdobyte może pomóc w karierze zawodowej. 	<ul style="list-style-type: none"> Zna różne typy osobowości i dostrzega, jaki wpływ na wybór zawodu ma określony typ osobowości człowieka. 	
9.	Moje miejsce na ziemi	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia, czym są mała ojczyzna i region. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia czynniki kształtujące odrębność regionalną. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje cechy charakterystyczne regionu, w którym mieszka. 	<ul style="list-style-type: none"> Charakteryzuje czynniki kształtujące odrębność lokalną i regionalną. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje swoją małą ojczyznę, uwzględniając więzi lokalne. Wymienia tradycje i obyczaje swojej społeczności regionalnej. 	VI. 5) VII. 1) 5)
10.	Samorządy terytorialne: lokalne i regionalne	<ul style="list-style-type: none"> Znajduje podstawowe informacje na temat swojej gminy i swojego regionu. Wie jak tworzony jest budżet gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia organy samorządowe wybierane przez obywateli. Wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych. Wymienia organy stanowiące i wykonawcze w gminie (mieście/ dzielnicy); powiecie i województwie. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje, w jaki sposób władze centralne mogą wpływać na decyzje władz samorządowych. Wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych. Podaje jeden przykład wykorzystywania funduszy unijnych w środowisku lokalnym. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje kompetencje władz centralnych wobec samorządu. Wskazuje w których urzędach można załatwić wybrane sprawy. Przedstawia możliwości załatwienia spraw przez e-urząd. Potrafi wypełnić wniosek o wydanie dowodu osobistego. Wyjaśnia, czym jest zarząd komisaryczny. 	<ul style="list-style-type: none"> Przedstawia informacje na temat wydarzeń i postaci historycznych związanych z dziejami lokalnymi i regionalnymi. Przedstawia główne źródła dochodów i wydatków w budżecie gminnym. Znajduje informacje o wykorzystaniu funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim regionie. 	VI. 1) 2) 3) 4) VII. 1) 2) 3) 4)
11.	Obywatele a władze samorządowe. Budżety obywatelskie	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia problemy społeczności lokalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> Wie, czym jest kapitał społeczny. Wie, czym są młodzieżowe rady miast i gmin. 	<ul style="list-style-type: none"> Próbuje formułować sądy dotyczące problemów społecznych. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje różne formy wpływania przez obywateli na decyzje władz samorządowych. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia różne rodzaje kapitału społecznego i wskazuje na znaczenie tego zjawiska w procesach gospodarczych. 	VI. 1) 6) IX. 4)

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
				<ul style="list-style-type: none"> Potrafi wyjaśnić, czym jest budżet obywatelski. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje przyczyny problemów swojej społeczności lokalnej. Próbuje wskazać sposoby ich rozwiązania. 	<ul style="list-style-type: none"> Przedstawia rolę i znaczenie rad młodzieżowych miast i gmin. Zna i opisuje procedury związane z wprowadzeniem budżetu obywatelskiego. 	
DZIAŁ III. WSPÓLNOTY NARODOWE, ETNICZNE I OBYWATELSKIE							
12.	Narodowość a obywatelstwo	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi określić czas, kiedy ukształtowały się współczesne narody. Podaje, w jaki sposób można nabyć obywatelstwo na prawie ziemi i prawie krwi. 	<ul style="list-style-type: none"> Wie czym różni się narodowość od obywatelstwa. Potrafi wskazać, który ze sposobów nabywania obywatelstwa obowiązuje w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> Zna obowiązki obywatelskie zapisane w <i>Konstytucji RP</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia czynniki narodotwórcze. Potrafi opisać więzi obywatelskie i tożsamość narodową. 	<ul style="list-style-type: none"> Przedstawia genezę współczesnych narodów. Wymienia inne sposoby nabywania obywatelstwa w Polsce. Potrafi opisać, czym jest postawa obywatelska, odnosząc się do obowiązków zapisanych w polskiej konstytucji. 	VIII. 1) 2)
13.	Inni u nas – o mniejszościach narodowych i etnicznych	<ul style="list-style-type: none"> Odróżnia mniejszości narodowe od mniejszości etnicznych. Wskazuje różnice pomiędzy migracją a uchodźstwem. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia mniejszości narodowe i etniczne żyjące obecnie w Polsce. Wyjaśnia, co to jest Polonia. 	<ul style="list-style-type: none"> Przedstawia prawa przysługujące mniejszościom. 	<ul style="list-style-type: none"> Charakteryzuje mniejszości narodowe i etniczne mieszkające w Polsce. Określa miejsca zamieszkania mniejszości w Polsce. Wyjaśnia, dlaczego mniejszościom przysługują odrębne prawa. Przedstawia zjawiska migracji i uchodźstwa we współczesnym świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia grupę posługującą się językiem regionalnym. Wskazuje przyczyny migracji i uchodźstwa. Opisuje w jaki sposób Polacy żyjący za granicą podtrzymują swoją więź z ojczyzną. 	VIII. 4)

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
14.	Różne oblicza patriotyzmu	<ul style="list-style-type: none"> Wie, co znaczy pojęcie <i>ojczyzna</i>. Wymienia i opisuje polskie symbole narodowe. 	<ul style="list-style-type: none"> Podaje przekłady zachowań patriotycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia postawy sprzeczne z patriotyzmem. 	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia, odwołując się do różnych przykładów, czym jest patriotyzm. Wskazuje różnice między patriotyzmem a nacjonalizmem, szowinizmem, ksenofobią. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje genezę polskich symboli narodowych. Wymienia czynniki, które łączą ludzi z ojczyzną. 	VIII. 3) 5)
15.	Umiejętności i cnoty obywatelskie	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia cnoty obywatelskie. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje cechy dobrego obywatela. 	<ul style="list-style-type: none"> Odwołując się do przykładów współczesnych i historycznych, opisuje wzory postaw obywatelskich. 	<ul style="list-style-type: none"> Określa znaczenie cnot i umiejętności obywatelskich w życiu społecznym. Wymienia umiejętności społeczne. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia różne wzorce działań obywatelskich. Opisuje różne formy aktywności społecznej. 	IX. 1)
16.	Działania organizacji pozarządowych	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje, czym jest społeczeństwo obywatelskie. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje, jak można aktywnie uczestniczyć w życiu publicznym i obywatelskim. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje działania, które podejmuje społeczeństwo obywatelskie. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia najważniejsze cechy społeczeństwa obywatelskiego. Opisuje aktywność społeczną Polaków. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje, jak powstawała idea społeczeństwa obywatelskiego. Wskazuje potrzeby społeczne, które realizuje społeczeństwo obywatelskie. 	IX. 2)
17.	Aktywność obywatelska młodych	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia na czym polega wolontariat. Wie, czym są organizacje pożytku publicznego. 	<ul style="list-style-type: none"> Podaje przykłady organizacji i akcji społecznych skupiających młodych ludzi. Wymienia ich najważniejsze cele. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje różne możliwości działań społecznych, które mogą podejmować osoby młode. 	<ul style="list-style-type: none"> Charakteryzuje różne formy wolontariatu. Opisuje różnorodne formy działalności młodych osób. 	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia jak można realizować konstytucyjną zasadę pomocniczości. Dokonuje oceny działań społecznych adresowanych do młodych osób. 	IX. 3)

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
18.	Zachowania etyczne w działaniach obywatelskich	<ul style="list-style-type: none"> • Wie czym jest etyka. • Wymienia przykłady łamania zasad etycznych w życiu publicznym. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia cechy etyki zawodowej. • Wskazuje negatywne skutki nieprzestrzegania zasad etycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi wyjaśnić pojęcia: <i>mobbing, lobbying, nepotyzm, korupcja</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uzasadnia konieczność stosowania zasad etyki w różnych dziedzinach społecznych. • Opisuje negatywne zjawiska, które wywołane są niestosowaniem zasad etycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Charakteryzuje wybrane cechy etyki zawodowej. • Opisuje naruszanie zasad etycznych i wskazuje przyczyny takich zachowań. 	IX. 5)
DZIAŁ IV. USTRÓJ DEMOKRATYCZNY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ							
19.	Państwo i jego funkcje	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, czym jest państwo. • Zna najważniejsze cechy państwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia podstawowe funkcje państwa. • Wskazuje wewnętrzne i zewnętrzne funkcje państwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi podać przykłady, jak państwo realizuje swoje zadania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Charakteryzuje elementy tworzące państwa. • Opisuje najważniejsze cechy państwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Charakteryzuje funkcje państwa. • Opisuje zadania, które powinno realizować państwo. 	XI. 1)
20.	Fundamentalne zasady demokracji	<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi określić, gdzie i kiedy narodziła się idea demokracji. • Wie, czym jest demokracja bezpośrednia i demokracja pośrednia (przedstawicielska). 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia najważniejsze zasady demokracji. • Wie, czym jest referendum. • Potrafi podać przykłady spraw, które mogą być poddawane pod referendum. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjaśnia zasadę trójpodziału władzy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje, czym jest demokracja pośrednia i bezpośrednia, podaje przykłady stosowania tych zasad. • Potrafi uzasadnić konieczność ochrony praw mniejszości w demokracji. • Podaje zasady organizacji referendum. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje zasady demokratyczne. • Wymienia ważne referenda krajowe i lokalne. 	XI. 2) 3) 6) 8)
21.	Konstytucja jako najważniejszy akt prawny	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, czym jest konstytucjonalizm. • Wie, czym jest preambuła. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia najważniejsze szczególne cechy konstytucji. • Wie, czym jest i dlaczego został powołany Trybunał Konstytucyjny. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia najważniejsze zasady ustrojowe zapisane w konstytucji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Charakteryzuje szczególne cechy konstytucji. • Analizuje teść preambuły <i>Konstytucji RP</i> i wskazuje najważniejsze wartości do, których się odwołuje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przedstawia historię konstytucjonalizmu. • Potrafi wskazać dział konstytucji, w którym opisane są poszczególne kwestie. • Opisuje działanie Trybunału Konstytucyjnego. 	XI. 7)

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
					<ul style="list-style-type: none"> Podaje przykłady spraw, którymi może zająć się Trybunał Konstytucyjny. 		
22.	Partie polityczne	<ul style="list-style-type: none"> Wie czym jest zasada pluralizmu politycznego. Potrafi wskazać różnice pomiędzy partią polityczną a inną organizacją społeczną. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi opisać system monopartyjny, dwupartyjny i wielopartyjny. Wyjaśnia pojęcie koalicji rządowej. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi podzielić partie zasiadające w sejmie, wskazując partie prawicowe centrowe i lewicowe. Wyjaśnia pojęcie <i>opozycja</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia funkcje partii politycznych. Potrafi wskazać różnice pomiędzy różnymi systemami partyjnymi. Wymienia najważniejsze cele partii prawicowych, centrowych i lewicowych. 	<ul style="list-style-type: none"> Ocenia różne systemy polityczne. Wyjaśnia, dlaczego istnieje konkurencja pomiędzy partiami politycznymi. 	XI. 4)
23.	Jak działa demokracja przedstawicielska: sejm i senat	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia pojęcie demokracji przedstawicielskiej. Wymienia cechy demokratycznych wyborów. 	<ul style="list-style-type: none"> Wie, czym jest czynne i bierne prawo wyborcze. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia najważniejsze instytucje sejmu i senatu. Potrafi wymienić kilka kompetencji sejmu i senatu. 	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia, dlaczego wybory są elementem demokracji pośredniej, czyli przedstawicielskiej. Opisuje cechy demokratycznych wyborów. Opisuje wskazaną funkcję parlamentu. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi podać przykłady sytuacji, gdy prawa wyborcze mogą być ograniczone. Opisuje, jak działa polski parlament. 	XI. 3)
24.	Władza wykonawcza: prezydent i Rada Ministrów	<ul style="list-style-type: none"> Wie, czym jest republikańska forma rządów. Potrafi wskazać, kto sprawuje w Polsce władzę wykonawczą. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi określić, kto wchodzi w skład rządu. Wie, jak są przeprowadzane w Polsce wybory prezydenckie. Odszukuje i opracowuje informację o prezydentach wybranych w wyborach bezpośrednich. 	<ul style="list-style-type: none"> Podaje imiona i nazwiska urzędującego prezesa i wiceprezesów Rady Ministrów. Wymienia prezydentów RP wybranych w wyborach bezpośrednich. Podaje przykłady kompetencji prezydenta. 	<ul style="list-style-type: none"> Odwołując się do zasady dobra wspólnego, wyjaśnia, czym jest republikańska forma rządów. Wie, kto może kandydować na urząd Prezydenta RP. Wyjaśnia, jak wyłaniany jest rząd. Potrafi wyjaśnić pojęcia: <i>rząd większościowy</i> i <i>rząd mniejszościowy</i>. Przedstawia kompetencje Rady Ministrów. 	<ul style="list-style-type: none"> Wie, na czym polega dualizm władzy wykonawczej w RP. Podaje przykłady najważniejszych uprawnień prezydenta. Potrafi, korzystając z różnych źródeł, opisać działania obecnie urzędującego prezydenta. Potrafi wskazać decyzje rządu, które miały wpływ na indywidualne życie swoje lub swojej rodziny. 	XI. 5) 8)

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
25.	Władza sądownicza	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia zasadę państwa prawa. Przedstawia podział władzy sądowniczej na sądy powszechne, wojskowe, administracyjne i trybunały. 	<ul style="list-style-type: none"> Zan strukturę sądownictwa powszechnego. Wie, w jakich sprawach orzeka sąd rejonowy. 	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia zasady: niezależności, niezawisłości oraz dwuinstancyjności. 	<ul style="list-style-type: none"> Wie, czym zajmują się sądy powszechne, wojskowe administracyjne i trybunały. 	<ul style="list-style-type: none"> Podaje przykłady naruszenia zasad państwa prawa. Wyjaśnia najważniejsze zasady określające działalność sądowniczej. Opisuje, jak działają organy wymiaru sprawiedliwości. 	XI. 6)
DZIAŁ V. ŚWIAT, EUROPA							
26.	Organizacje międzynarodowe	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia kilka kierunków polskiej polityki zagranicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia cele i przejawy działania Organizacji Narodów Zjednoczonych. Wskazuje cele i różne formy działalności Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia państwa należące do NATO. Przedstawia działalność Polski w ONZ, Unii Europejskiej i NATO. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje najważniejsze kierunki polityki zagranicznej: suwerenność współpraca w organizacjach międzynarodowych, polityka regionalna, polityka wschodnia. Określa okoliczności powstania ONZ i NATO. Opisuje najważniejsze organy NATO i ONZ. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia przykłady misji wojskowych ONZ i NATO. Wymienia i opisuje organizacje wyspecjalizowane działające w ramach ONZ. 	XII. 1) 4)
27.	Cele i zasady działania Unii Europejskiej	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje przyczyny powstania Unii Europejskiej. Znajduje informacje o życiorysie politycznym Ojców Europy. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia ogólne cele UE. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi wymienić państwa członkowskie UE. Wymienia najważniejsze instytucje UE. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia Ojców Europy i wskazuje z jakich krajów pochodzili. Wskazuje pięć najważniejszych wydarzeń związanych z powstaniem UE, uzasadnia swój wybór. 	<ul style="list-style-type: none"> Na podstawie szczegółowych celów wskazuje główne kierunki rozwoju UE do 2020 roku. Zna skład i zadania najważniejszych instytucji UE. 	XII. 2)

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
28.	We wspólnej Europie	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi wymienić korzyści z polskiego członkostwa w UE. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia osoby z Polski, które pełnią ważne funkcje w instytucjach unijnych. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia podstawowe prawa obywateli Unii Europejskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje, jakie funkcje pełnią Polacy w instytucjach europejskich. Opisuje korzyści z członkostwa w UE dla gospodarki oraz społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem ludzi młodych. Podaje przykłady programów finansowanych z UE. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi podać liczbę polskich eurodeputowanych. Opisuje, jak prawa obywatela UE wpływają na życie obywateli państw członkowskich. 	XII. 3) 4)
29.	Problemy współczesnego świata	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia, czym jest zjawisko globalizacji. 	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia pojęcia: <i>fundamentalizm religijny</i> i <i>terroryzm</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia problemy ekonomiczne i demograficzne świata. Wymienia problemy związane ze środowiskiem naturalnym i chorobami. 	<ul style="list-style-type: none"> Charakteryzuje problemy ekonomiczne i demograficzne współczesnego świata. Znajduje i opracowuje informacje o konfliktach toczących się na świecie. Charakteryzuje problemy związane ze środowiskiem naturalnym i chorobami. Opisuje zjawisko terroryzmu. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje globalizację w różnych aspektach. Przestawia propozycje działań w kierunku rozwiązania problemów współczesnego świata. 	XII. 5)

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
DZIAŁ VI. PRAWA CZŁOWIEKA, NIELETNI WOBEC PRAWA							
30.	Jak kształtowały się prawa człowieka	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje, z czego wynikają prawa człowieka. Uzasadnia, dlaczego prawa człowieka są niezbywalne. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje źródła ludzkiej godności. Wymienia najważniejsze cechy praw człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> Omawia cechy praw człowieka. Wymienia najważniejsze dokumenty, które tworzą międzynarodowy system ochrony praw człowieka. Wie, kiedy powstała <i>Powszechna Deklaracja Praw Człowieka</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> Wie, czym jest prawo naturalne i określa jego wpływ na rozwój idei praw człowieka. Charakteryzuje pojęcie godności, rozróżniając godność osobową człowieka od godności osobistej. Na podstawie preambuły <i>Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka</i> analizuje jej najważniejsze treści. 	<ul style="list-style-type: none"> Przedstawia najważniejsze wydarzenia związane z rozwojem idei praw człowieka. Wymienia najważniejsze zadania międzynarodowego systemu ochrony praw człowieka. 	IV. 1)
31.	Prawa człowieka zapisane w Konstytucji RP	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia prawa i wolności osobiste, które są ważne dla młodych osób. 	<ul style="list-style-type: none"> Wie, jak pojęcia: <i>wolności</i> i <i>prawa</i> charakteryzowane są w <i>Konstytucji RP</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia ogólne zasady dotyczące praw i wolności zapisanych w polskiej konstytucji. Wymienia różne formy uczestniczenia obywateli w życiu publicznym. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje na różnice pomiędzy prawami a wolnościami. Potrafi wskazać granice wolności i zakres praw gwarantowany przez państwo. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi wymienić i scharakteryzować wybrane prawa osobiste i polityczne zapisane w <i>Konstytucji RP</i>. Wie, czym jest ludowa inicjatywa ustawodawcza. 	IV. 2) 5)
32.	Ochrona praw człowieka	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia różne systemy ochrony praw człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> Wie, jaką rolę w ochronie praw człowieka pełni Rzecznik Praw Obywatelskich. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia najważniejsze elementy systemu praw człowieka w Polsce. Wymienia organizacje pozarządowe działające na rzecz ochrony praw człowieka. Wymienia działania UNICEF na rzecz praw dzieci. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje najważniejsze funkcje Rzecznika Praw Obywatelskich. Opisuje działania organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka. Opisuje wybrane prawa zapisane w <i>Konwencji o prawach dziecka</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi przedstawić sposób złożenia wniosku do RPO. Wskazuje sytuacje, które uprawniają do podejmowania interwencji przez Rzecznika Praw Dziecka. 	IV. 3) 4) 6) 7)

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
				<ul style="list-style-type: none"> Opisuje działania Rzecznika Praw Dziecka. 	<ul style="list-style-type: none"> Podaje przykłady naruszania praw dziecka. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia instytucje, które zajmują się ochroną praw człowieka w systemie uniwersalnym, regionalnym i krajowym. 	
33.	Uprawnienia policji i służb porządkowych	<ul style="list-style-type: none"> Zna najważniejsze zadania policji i służb porządkowych. Wie, na czym polega przymus bezpośredni. 	<ul style="list-style-type: none"> Podaje przykłady środków przymusu bezpośredniego. Wymienia podstawowe rodzaje przemocy. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje sytuacje, gdy służby porządkowe mogą użyć przymusu bezpośredniego. 	<ul style="list-style-type: none"> Podaje przykłady sytuacji, w których policja może korzystać ze swoich uprawnień. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi określić, jak należy się zachować w sytuacjach, gdy mamy do czynienia z przemocą. 	V. 1) 4)
34.	Młodzi ludzie w kontakcie z prawem	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje, czym jest przemoc rówieśnicza. Wskazuje, które rodzaje przemocy rówieśniczej są zaliczane do przestępstw, a które – do wykroczeń. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi wymienić różne typy przestępstw. Wie, jaki sąd rozpatruje sprawy nieletnich. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia prawa, które przysługują nieletniemu, który został zatrzymany przez policję. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje różnice pomiędzy wykroczeniem, występkiem a zbrodnią. Wymienia środki, które może zastosować sąd wobec nieletniego. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za czyny karalne w zależności od wieku. Wskazuje sytuacje, w których zatrzymanego nieletniego należy natychmiast zwolnić. 	V. 1) 3)
DZIAŁ VII. W ŚWIECIE MEDIÓW I INFORMACJI							
35.	Media we współczesnym świecie	<ul style="list-style-type: none"> Wie, czym są środki masowego przekazu. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia różne rodzaje mediów, dzieląc je na: pisane, audiowizualne i interaktywne. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia funkcje mediów. Wyjaśnia pojęcie czwartej władzy. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje różne rodzaje mediów. Wyjaśnia, dlaczego media są nazywane czwartą władzą. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje różne funkcje mediów. Opisuje, jaką rolę odgrywają media we współczesnym społeczeństwie. Wyjaśnia pojęcie <i>public relations</i>. 	X. 1)

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:	Podstawa programowa
36.	Jak korzystać ze środków masowego przekazu	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia i opisuje umiejętności, które umożliwią swobodne poruszanie się wśród natłoku informacji. Odnajduje w mediach informacje na wskazany temat, analizuje je. 	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia pojęcia: <i>społeczeństwo informacyjne</i> i <i>globalna wioska</i>. Wie dlaczego dziennikarstwo jest zawodem zaufania publicznego. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia zachowania etyczne w mediach elektronicznych. Odróżnia fakty od komentarzy. 	<ul style="list-style-type: none"> Uzasadnia, czy społeczeństwo polskie jest społeczeństwem wiedzy. Wymienia i opisuje zjawiska utrudniające przepływ informacji w sieci. Wymienia i opisuje zasady etyki dziennikarskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje wpływ mediów na zjawisko globalizacji. Wyjaśnia, dlaczego nie należy mieszać faktów z komentarzami i opiniami. 	X. 2)
37.	Informacja i przekaz na wagę złota	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia najważniejsze funkcje reklamy. 	<ul style="list-style-type: none"> Wie, czym jest reklama społeczna. Odszukuje w internecie komunikaty z badań opinii publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia różne techniki manipulacji stosowane w reklamach. Wie, na czym polega znaczenie badania opinii publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> Krytycznie analizuje wybrany przekaz reklamowy. Odczytuje i interpretuje wyniki sondaży opinii publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> Przedstawia krótko dzieje reklamy. Wymienia i analizuje różne reklamy społeczne. 	X. 3) 4) 5)
38.	Cyberprzestrzeń – korzyści i zagrożenia	<ul style="list-style-type: none"> Wie czym jest cyberprzestrzeń. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia zasady bezpieczeństwa w sieci. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia zagrożenia i korzyści wynikające z korzystania z cyberprzestrzeni. Wymienia najważniejsze rodzaje szkodliwych programów, które stanowią zagrożenie dla uczestników cyberprzestrzeni. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia najważniejsze funkcje cyberprzestrzeni. Zna zasady, jakie należy stosować aby uchronić się przed szkodliwym oprogramowaniem. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi uzasadnić, że cyberprzestrzeń to miejsce służące swobodnemu przekazywaniu idei i informacji. 	V. 2)